

Nils Lagerkvist
Miljö- och samhällsbyggnadsavd
Telefon 010-22 36 312
nils.lagerkvist@lansstyrelsen.se

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remiss gällande torvutvinningens och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan

Länsstyrelsen har fått rubricerad remiss från regeringskansliet. Synpunkter ska lämnas till Miljö- och energidepartementet senast den 15 november 2016.

Sammanfattning

Länsstyrelsen är positiv till att tillståndsprövningen av torvtäkter ska ta bättre hänsyn till påverkan på klimatet och att Naturvårdsverket tar fram en vägledning för detta. Vi anser att förslaget att inkludera efterbehandlingen i vägledningen är bra. Det faktum att klimatfrågan föreslås få ett ökat fokus i prövningen tydliggör fördelarna med en samlad prövning av 9 kap. och 11 kap. miljöbalken vad gäller prövning av torvtäkter.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att alla husbehovstäkter för torvtäkt ska göras anmälningspliktiga. Vi har inga invändningar mot förslaget till författningsändring. Ytterligare vägledning kan behövas för befintliga husbehovstäkter som blir anmälningspliktiga.

Vid övergång från växttorvtäkt till produktion av energitorv anser Länsstyrelsen att torvens innehåll av farliga ämnen och övriga miljökonsekvenser i de flesta fall bör kunna redovisas i en anmälan om förändrad verksamhet enligt 1 kap. 11 § miljöprövningsförordningen, om det inte tidigare har ingått i tillståndsprövningen.

Länsstyrelsen delar Naturvårdsverkets bedömning att ekologisk kompensations ska kunna tillämpas för täktverksamheter och att kompensations kan vara särskilt relevant för torvtäkter.

Länsstyrelsen har inga synpunkter vad gäller förslagen till energipolitiska styrmedel och styrmedlen för odlings- och strötorv.

Länsstyrelsen instämmer i Naturvårdsverkets slutsats att det behövs många kunskapshöjande insatser. Länsstyrelsen anser att en ökad kunskap om vilka våtmarker som kan och bör omfattas av kompensations- eller restaureringsåtgärder är betydelsefullt för möjligheten att arbeta med ekologisk kompensations.

Motivering

LOKALISERINGSPRÖVNING

Länsstyrelsen instämmer i Naturvårdsverkets ställningstagande att det behövs en mer omfattande bedömning av klimatpåverkan vid tillståndsprövning av torvtäkter, och att nuvarande regelverk i miljöbalken är tillräckligt för att genomföra prövningen. Länsstyrelsen välkomnar att Naturvårdsverket tar fram en vägledning för prövning av klimatfrågan både som stöd för bedömningen och för ökad likabehandling av prövningsärenden.

ANMÄLNINGSPLIKT FÖR ALLA HUSBEHOVSTÄKTER FÖR TORV

Länsstyrelsen delar Naturvårdsverkets bedömning och tillstyrker förslaget. Av författningsförslaget framgår att befintliga husbehovstäkter för torv kommer att behöva anmälas senast den 15 april 2019. Vi anser att det kan behövas ytterligare vägledning för tillämpning av eventuella förbud och försiktighetsmått i sådana ärenden.

BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN

Länsstyrelsen håller med Naturvårdsverket om att förslaget inte innebär att någon ändring behövs av reglerna om betydande miljöpåverkan (3 § i förordningen om MKB). Vi konstaterar att Torvlagen (1985:620) enligt tidigare utredning föreslås upphöra den 1 januari 2017. Vad gäller torvtäkter som ursprungligen prövats som växttorvtäkt och sedan övergår till produktion av energitorv anser vi att det ska bedömas från fall till fall om det behövs en ny tillståndsprövning, ändringstillstånd eller om det räcker med en anmälan om förändrad verksamhet enligt 1 kap. 11 § miljöprövningsförordningen.

Även om övergången mellan produktion av växt-/energitorv kan innebära delvis nya produktionsmetoder bedömer vi att en anmälan enligt 1 kap. 11 § miljöprövningsförordningen kan vara tillräcklig för att belysa konsekvenserna för människors hälsa och miljö. Även torvens innehåll av farliga ämnen bör kunna redovisas i en sådan anmälan.

Om konsekvenserna för människors hälsa och miljö av de båda produktionsinriktningarna har utretts i samband med tillståndsprövningen behövs ingen ny prövning eller anmälan.

EFTERBEHANDLING

Lännsstyrelsen håller med Naturvårdsverket om att efterbehandlingen bör klargöras så långt det är möjligt redan i tillståndsprövningen. Eftersom tillståndstiden ofta är mycket lång vill vi även påtala att man även fortsättningsvis behöver ha så pass öppna formuleringar i tillståndet avseende efterbehandling att det är möjligt att anpassa efterbehandlingen till det kunskapsläge som gäller när täkten ska avslutas.

EKOLOGISK KOMPENSATION OCH ÅTERSTÄLLNING AV DIKADE TORVMARKER

Lännsstyrelsen delar Naturvårdsverkets bedömning att ekologisk kompensation ska kunna tillämpas för täktverksamheter. Lännsstyrelsen anser att behovet främst gäller torvtäkter i de fall då täkten, efter rimliga anpassningar och skyddsåtgärder, bedöms ha en negativ påverkan på biodiversitet eller klimat. För exempelvis bergtäkter finns inget generellt behov av ekologisk kompensation. Vi instämmer i att det behövs ökad kunskap om vad som är möjlig och rimlig kompensation.

Kompensation är särskilt lämpligt för torvtäkter eftersom det är torvbranschen själv som har tillgång till de maskiner som är lämpligast att använda vid hydrologisk restaurering och mest erfarenhet av torvens materialegenskaper. Vi anser att det behövs nya arbetssätt för att åtgärder ska kunna vidtas i de våtmarker där kompensationsåtgärder behövs mest. Inom skyddade områden finns idag möjligheter att restaurera via skötselanslag, och i förekommande fall även via Life-projekt. Däremot finns ett stort antal våtmarker inom VMI klass I och II som inte är skyddade. De anses ha så höga naturvärden att de inte kan upplåtas till torvtäkt, men är samtidigt inte skyddade. Det finns därmed inte heller några medel för att restaurera dem. Diken i dessa våtmarker riskerar att förbli öppna och dränerande, vilket leder till accelererande igenväxning av myrar, hydrologisk degenerering, utarmning av naturvärden och utsläpp av koldioxid. Det är ett sannolikt en stor areal våtmark som under dessa förhållanden långsamt förstörs. Det finns här behov av nytänkande och att försöka finna ett arbetssätt för att få tillträde till dessa våtmarker så att de därmed kan utgöra en "bank" där kompensationsåtgärder kan utföras.

En annan möjlighet för våtmarker som bara är delvis påverkade av dränering är att tillåta täkt i den påverkade delen och utföra kompensationsåtgärder i den mindre påverkade delen. Detta förutsätter bland annat att våtmarken är tillräckligt stor för att de olika delarna ska vara hydrologiskt åtskilda, t.ex. på olika sidor av en vattendelare. I sådana ärenden bör frågan om tillträde till marken vara lättare att lösa.

Lännsstyrelsen konstaterar att det kan vara en omfattande process att ansöka om vattendom, speciellt med tanke på att det kan behöva ske innan verksamhetsutövaren vet om de får tillstånd till täkt. Sådana projekt riskerar även att försena tillståndsprocessen enligt 9 kap. miljöbalken. Därför kan det vara bättre att söka möjligheter till kompensation som inte kräver omfattande ändringar i vattendomar. Lännsstyrelsen ser även ett värde i en fond för restaurering av påverkade myrar. Fördelen med en fond är att både små och stora verksamhetsutövare kan bidra till kompensation utifrån sina förutsättningar.

Med tanke på att dikade torvmarker står för en stor andel av Sveriges utsläpp av växthusgaser anser Lännsstyrelsen att det även behövs en strategi för att minska utsläppen från de torvmarker som läcker växthusgaser.

SAMLAD PRÖVNING AV MARKAVVATTNING OCH TÄKTVERKSAMHET

Lännsstyrelsen anser att det skulle underlätta processen om prövningen av markavvattning enligt 11 kap. miljöbalken och tillstånd för miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. kan ske gemensamt för torvtäkter. Vi har nämnt detta i remissyttrande till Miljö- och energidepartementet (2016-02-08, dnr 500-8317-2015, ert dnr M2015/03820/Ee) och motiven för en samlad prövning blir ännu starkare nu när klimatfrågan på ett tydligare sätt föreslås ingå prövningen enligt 9 kap. miljöbalken. Vi kan inte se att det tillför ett mervärde att göra en separat prövning av påverkan av markavvattningen när dessa frågor även omfattas av prövningen av täkttillståndet.

KUNSKAPSBEHOV

Med hänvisning till ovan nämnda resonemang instämmer Lännsstyrelsen i att det behövs kunskapshöjande åtgärder. Vi anser att Naturvårdsverkets förslag att göra en återinventering av VMI är betydelsefullt för möjligheten att genomföra ekologisk kompensation och andra åtgärder att förbättra våtmarkernas påverkan på klimat och biodiversitet.

DETALJERADE SYNPUNKTER

Avsnitt 3.2.3 (sid 26-27): Figur 7 och 8 förekommer två gånger. Överlag bör diagramtexter göras större för bättre läsbarhet.

Avsnitt 3.4 (sid 30-31): Figurserien skulle kunna göras tydligare. Nummerserien med olika siffror och bokstäver är svår att förstå. Rita gärna in diken i figur 110b, t.ex. ute vid kanterna av myren. I figur 130 kan ritas in diken eller torvgravar som skär ned i mosseytan.

Avsnitt 3.5.2, stycke 2 (sid 35): En källhänvisning behövs för uppgiften att ”sänkningen av grundvattenytan varierar mellan 20 och 60 cm beroende på

avståndet till diket". Vår bedömning är att sänkningen under vissa förhållanden kan vara både större och mindre än detta.

Avsnitt 4.1.2 (sid 42-43): Bra med vägledning av vad en ansökan behöver innehålla vad gäller klimatpåverkan. För att bedömningen av klimatpåverkan ska bli likvärdig mellan olika prövningar behöver dock en mer omfattande handledning tas fram.

Avsnitt 4.1.3 (sid 43): Det anges att "Täkter inte bör lokaliseras uppströms vattendrag som redan har en hög miljöbelastning, är ekologiskt känsliga eller har höga naturvärden som kan skadas". Formuleringen blir tvetydig då den kan tolkas som att täkter inte bör lokaliseras uppströms vattendrag som är opåverkade men inte heller de som redan är påverkade av andra källor. Förtydliga gärna.

I den slutliga beredningen av detta ärende, i vilket Landshövdingen Håkan Sörman varit beslutande och miljöskyddshandläggaren Nils Lagerkvist föredragande, har även avdelningschefen Emma Willaredt, enhetscheferna Gustav Enander och Malin Lund samt naturvårdshandläggaren Kristofer Paulsson deltagit.

Håkan Sörman
Landshövding

Nils Lagerkvist
Miljöskyddshandläggare

Kopia

Håkan Sörman
Anneli Wirtén
Miljö- och samhällsbyggnadsavdelningen (Emma Willaredt, Gustav Enander, Oskar Karlsson, Nils Lagerkvist) via e-post
Naturavdelningen (Kristofer Paulsson, Eva Wallander, Malin Lund, Henrick Blank) via e-post
Utvecklingsavdelningen (Karin Hermansson, Catarina Kristensson) via e-post